

ПРЕМ'ЄРА ТРЕТЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЬМИ: „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ“

НЮ ЙОРК. — Минулої п'ятниці в ньюйоркському кінотеатрі „Белмонт“ виставлено третю з черги українську фільму, випродувану в Америці, під назвою „Запорожець за Дунаєм“. Цю фільму випродувала „Авраменко Филм Компані Лимітед“. Головні ролі в тій фільмі грають: Одарку — Марія Сокіл, Карася — Михайло Швець, Оксану — Галина Орленко, Андрія — А. Черкаський, султана — М. Карлаш, гетьмана — В. Сікевич, Селі Агу — В. Зеліцький, бандуриста — Д. Креона. Фільма ця побудована на тлі відомої української оперетки під тою самою назвою. Під мистецьким і технічним оглядом виконана вона дбайливо й притягнула чимало видців, які прийняли фільму з великим одушевленням. Американські газети, серед них такі, як „Нью Йорк Таймс“, принесли довші похвальні критики цієї фільми.

УРЯД У СПРАВІ ГРОШЕЙ НА БЕЗРОБІТТЯ ПРОГРАВ.

ВАШИНГТОН. — У голосуванні над внеском, чи повернути 150 мільйонів доларів на безробіття, об'яті сенатом, а жадані урядом, уряд програв. 47 сенаторів, серед яких були республіканці і демократи, голосували, щоб не притернути, а 46 за те, щоби повернути. Лиш через один голос уряд програв. Це буде удар у престиж уряду, якого він не сподівався. Щодо практичних наслідків зменшення цієї суми, то сенат поручив „Доблю Пі Ей“ відправити не більше як 5%. Також сенат дав до зрозуміння, що коли забракне грошей для „Доблю Пі Ей“, то можна буде їх домагатись від сенату пізніше. Це голосування мало радше престижове значіння, ніж практичне.

УСУВАЮТЬ ПОЛІТИКУ З „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ“.

НЮ ЙОРК. — Щоб доказати, що „Доблю Пі Ей“ не займається політикою, головний директор Герісон звелів ньюйорському директорові „Доблю Пі Ей“, Сомервелові, відчислити всім робітникам, що демонстрували в користь президента Рузвельта й домагались від сенату задержання 150 мільйонів доларів на безробіття, платню за той час, у якім вони демонстрували. Бо ця демонстрація, хоч і в користь уряду, то виконана виключно з власної волі поодиноких робітників і через те не може бути плачена урядом, говорить Герісон. Проте те зарядження, хоч у засаді похвальне, не матиме жадного практичного наслідку, бо ця демонстрація відбулася в суботу, а в суботу майже ніякі робітники на „Доблю Пі Ей“ не працюють.

ГУЛУ І САКОДУ ЛАВА ПРИСЯЖНИХ ЗАСУДИЛА НА СМЕРТЬ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяжних видала однодушний присуд, що Дмитро Гула і Джозеф Сакода, які схопили в 1937 році купця Фріда, застрілили його та спалили в печі „Української Галі“, винуваті кари смерті. Лава присяжних не припоручила ніякої пощади. Суддя похвалив такий присуд і до трьох днів видасть свій власний.

ПЛЯНУЮТЬ БУДОВУ ДОМІВ НА ШИРОКУ СКАЛЮ.

НЮ ЙОРК. — У готелі Комодор відбулася конференція в справі загально-американських мешканців справ. На тій конференції одобрено плян, щоб впродовж п'ятих років по цілих Злучених Державах Америки побудувати нові, модерні дома, по знижених чиншових оплатах, для мільйона родин. Президент Рузвельт вислав особистого листа до цієї конференції і похвалив її роботу. На цій будові має дати гроші федеральний уряд і місцеві власті.

ПРЕЗИДЕНТ ОДОБРИВ ПРОДАЖ ЛІТАКІВ ФРАНЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт заявив, що він сам одобрив продаж 600 наймодерніших військових літаків Франції. Військові власті спротивилися, що уряд дозволив французьким знавцям, котрі пробувають тепер в Америці, вглянути в тайни американських боєвих літаків.

КРИТИКУЄ УНІВЕРСИТЕТИ ЗА ФУТБОЛІВІ ГРИ.

СИРАКЮЗ. — На річній засіданні союзу студентів каледжів голова того союзу, професор Роберт Огден, сказав, що його непокоїть поганий вплив футбольних ігор на інтелектуальне виховання студентів по університетах. „Ми всі знаємо дуже добре, що футбольні гри притягують до каледжів певних молодих людей, які зовсім не думали би про університет, колиб не гра в футбол“. Та, записавшись до університету, ті студенти далі не учащують на науку, а в цілості присвячують час спортивній грі, говорив він.

НА ТЛІ СТРАЙКУ.

Між юнією візників і юнією броварних робітників у Дітроїті прийшло до поважного непорозуміння, котре грозило завіщенням грузовикового перевозу в місті. Між обома сторонами прийшло до поважних білок, у котрих були ранені 25 осіб. На світліній групі броварних робітників здержує авто, що пробувало заїхати на подвір'я бровару. Міський уряд умішався в справу, щоб не допустити до задержання довозу поживи до міста.

ВИСЕЛИЛИ БІЛОРУСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА. НЕДОСТАЧА ФУТРОВИХ ЗВІРАТ У САСКАЧЕВАНІ.

З прикордонної смуги й з Вильні, що є в прикордонній смузі, виселили білоруського журналіста А. Климовича. Климович займав довгий час визначне місце в білоруських організаціях та видавництвах у Вильні.

КАРАЮТЬ ЗА ПАНАХИДУ.

150 зл. гривни з заміною на 5 днів арешту наложило бережанське староство на о. В. Левицького, пароха Плаучі Велікої, за відправу одної панахиди.

МАСОВІ ЖЕРТВИ ЛЯВІН В АЛЬПАХ.

Недалеко схову „Ерст Рігон" лавина схопила 5 осіб, з яких дві вдалося врятувати. Три особи згинули. Недалеко Альпе Нова рятувальні стежі витягнули зпід лавини три особи. Число жертв і шкід, що їх заподіяли лавини від Нового Року, зростає з дня на день.

ОБЛИВ ЖІНКУ НАФТОЮ І ПІДПАЛИВ ПІ СІРНИКОМ.

У Флінті, Мішіген, якийсь Гвайт, літ 54, облив однією своєю жінку нафтою і підпалив його сірником. Дуже поважно попечену жінку забрали до шпиталю, а Гвайт повандрував до в'язниці. Коли однієї на жінці горіло, то Гвайт спокійно сидів на кріслі і приглядався до мук жінки.

ВОВКИ В ТУРЧАНЩИНІ.

З приводу морозів і з браку поживи в лісах у Турчанинці вовки покинули ліси й появились цілими стадами коло людських осель. Голод додав їм такої відваги, що, хоч були привняні пастухи, вовки кинулись коло громади Риків на стадо овець і загрзли кілька овець.

КУРС ДЛЯ КОЛЬОНІСТІВ.

У Бродях відбувся курс для осадників. У ньому взяли участь 60 осадників, кільканацять жінок і молоді. Курс мав „перевиходити осадників про завдання й обовязки, що тяжать на них“ — повідомляє польська преса.

ТЕРОРИСТИЧНІ БАНДИ І ЛЕТЮЧКИ.

Цими днями напала мадярська терористична банда коло Довгого Біля Ужгороду нашу дружину Сторожі Оборони Держави, якої одного члена мадярські бандити тяжко поранили. Наша дружина дала цьому нападіві гостру відсіч. З бандитів чотири впали. В звязку з цим новим нападом мадярських терористів командування СОД внесло мадярському командуванню протест. Мадяри відповіли, що їм про цей напад нічого невідомо, але певно, що перехід терористів на нашу територію уможливило тільки мадярське військо. Водночас до сі ще не вилонені бродівсько-фенциківські бандити поширюють на нашій території летючки, але населення ніяк на них не реагує, хіба з оглядом. Завдання нашої „Січі" й інших органів безпеченства вилонити цих бандитів, які в день напевно видають себе „льовальними" русскими, а вночі поширюють мадярські летючки. — („Нова Свобода").

ХТО СИДИТЬ В УЖГОРОДСЬКИХ ПОЛІЦІЙНИХ ТЮРМІ.

Мадярська воєнка зо справжньою азійською дурійкою мститись на дітях, жінках, батьках і матерях за „провину" інших. За звідомленнями з Ужгороду, мадярські воєнки так побили Петра Бокшай, нівомного 76-літнього просвітянина, що він помер. Інші говорять, що не вмер, лише ще й досі сидить на поліції. В ужгородській поліційній тюрмі крім Петра Бокшай сидить ужгородський адвокат д-р Йосиф Сабо, якого арештували тільки тому, що його син зів'язав в чл. армії. Мій іншими сидить у цій тюрмі й секретар союзу кельнерів, відомий комуністичний провідник Армін Дезе.

ТАБОРИ ВИШКОЛУ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

Полковник Рейнольдс з Тонтон, президент Товаришества Кенедіен Кор, висказав домагання, щоб у Канаді основано 10 таборів фахового вишколу для безробітних. У тих таборах 50,000 самітних безробітних одержали б фаховий вишкіл під військовим наглядом.

ЗАМИКАЮТЬ ПРИВАТНУ ЛИТОВСЬКУ ШКОЛУ.

Кураторія виленської шкільної округи повідомила вселюдню приватну школу ім. д-ра Басановича при вул. Зигмунтовській у Вильні, утримувану Литовським Т-вом Культурі, що з днем 31-го серпня 1939-го р. скасують признаній школі права.

ВОЛЮ ТРЕБА ВИБОРОТИ І БОРОНИТИ

ХУСТ. — На Святі Гуцульщини в Рахові яких 7,000 гуцулів і гуцулок присягали на вірність Україні. Гуцули і тим разом виявили своєю численною присутністю і своїм запалом свій патріотизм і свою велику національну свідомість. Те, що Гуцульщина боролася за українську соборність уже давно, вказує наглядно, якою дорогою є вона українському серцю. На тім зїзді секр. С. Ключурак сказав між іншим таке: „Ми тут виборили собі державу маленьку, але нашу, чисто українську, та притім не забуваємо, що волю не досить вибороти, але її треба й боронити, бо ми знаємо, що наші сусіди дуже нами піклуються й хотілиб нам накинати чуже ярмо“.

Які були досі уряди.

Далі говорив бесідник, що „наші уряди були дотепер не для народу, але для тепленьких добрих посад для чужинців“. І тому старий режим держав також і Гуцульщину в темноті.

Жиди і „русски“.

Торкнувся бесідник і жидівської квестії та підкреслив, що жиди мусять собі усвідомити, що вони є тут на те, щоб „служити нашому народові, а не його використовувати“. А „русским" пригадав, які то вони великі „словянофіли“, що пішли служити ворогам слов'ян, разом з чеськими шовіністами.

СПУСТИЛИ НІС.

ВАРШАВА. — Відіхав великий гість, німецький міністер заграничних справ, Рібентроп. Польська преса, виписавши багато слів про параді, тепер починає приходити до переконання, що властиво все стоїть на тім місці, де давно стояло. Ні Німеччина не втягнула Польщі до протикомуністичного блоку, ні Польща нічого не знає, яке є властиво становище Німеччини у справі повстання Великої України.

ДАЛІ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО СВОГО НАРОДУ.

ХУСТ. — „Нова Свобода" проголошує заяву д-ра Петра Ігната, якого він відрікається „від чужого русского напрямку" і заявляє, що „є сином великого українського народу, який сотки літ був поневолений ріжними узурпаторами, москалями у Великій Україні, поляками на західних українських землях, а мадярами в Карпатській Україні". П. Ігнат запевняє, що ніколи не буде працювати на шкоду українського народу, як це робив на жаль, давніше. І закликає всіх заблуканих, щоб негайно так зробили, як він, і тим „бодай частинно направили старі грихи“.

СКАРБ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

ПРАГА. — Д-р О. Орлов пише в празькій щоденнику „Народні Політика" про нафту і мінеральні джерела Карпатської України, яких є біля 300. Та найбільше природне багатство Карпатської України, пише д-р Орлов, це її природна краса.

СКОРЕ ПОЛУЧЕННЯ З ПРАГОЮ.

ХУСТ. — Вже є скоріє отримання Карпатської України з Прагою. Уже курсує скорий поїзд Ясіня—Прага. Сталося це на основі порозуміння з Мадярищиною.

НЕБІЖЧИК З КОЛЯДОЮ.

ХУСТ. — Між тими, що прийшли відвідати прем'єра о. Волошина з колядою, був також о. Іван Бокшай, хустський декан, якого мадярське радіо, а також мадярські газети в Америці проголосили похованим, як жертва „українського терору“.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ПРОТИДЕРЖАВНОЮ АКЦІЄЮ.

ХУСТ. — Єпископ Діонісій Нярдій видав душпастирське слово, звернене до духовенства, яким визнає духовенство, щоб „як найдалше держало себе від усякої протидержавної агітації“. Дораджує заняті супроти влади „позитивне становище“, бо на таке вказують душпастирям церковне право й сам природний закон.

ГОСПОДАРКА ПОЛЬЩІ У ЦИФРАХ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна заповідає, що Польща мусить заклучити зо Злученими Державами інший торговельний договір, бо інакше буде катастрофа. За останні 16 років Польща закупила в Америці товарів на суму 4 біліонів злотих, а вивезла за той час товарів до Америки на суму пів біліона злотих. В однім тільки 1928 році Польща закупила в Америці стільки товарів, що їх Америка закупила в Польщі впродовж цілих 16 років.

ХОЧУТЬ ВІДВЕРНУТИ КАТАСТРОФУ.

ЛОНДОН. — Найвливовіші люди Англії, числом 18, оголосили маніфест, звернений до провідників Німеччини, яким звертають увагу на ту катастрофу, що її може принести війна і ворожнеча між державами. Ця катастрофа, це цілковите знищення людської цивілізації. Тому треба всім спільно працювати, щоб до неї не допустити.

НАМ, АМЕРИКАНСЬКИМ УКРАЇНЦЯМ, НЕ ВСЕ ТРАПЛЯЄТЬСЯ НАГОДА ВИСТУПАТИ ЯК АМЕРИКАНСЬКА ГРУПА. А СВІТОВА ВИСТАВА В НЮ ЙОРКУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЦЕ БУДЕ ПРОБА НАШОЇ СПРАВНОСТІ І НАШОЇ КУЛЬТУРНОЇ СИЛИ В АМЕРИЦІ.

ОТЖЕ УКРАЇНЦІ ЦІЛОЇ АМЕРИКИ: ПІДГОТОВЛЯЙТЕСЯ ДО УЧАСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ДНІ, 18-ГО ЧЕРВНЯ 1939 Р. А ПРИСИЛАЙТЕ ДАРИ Й ЖЕРТВИ НА ВЗРІЦЕВЕ ВИВЕДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОГРАМИ!

АДРЕСА ДЛЯ ПОСИЛОК:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION

P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На оголошеннях редакції не відповімо.

Address: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МАЛОЛІТНІ ГЕРОЇ

Бувають у житті народу такі важкі моменти розпуки, що здається, що мусить заговорити каміння, бо ті, що повинні заговорити, не знають, чи не мають відваги сказати потрібне слово. І вслід за ним повести відповідну акцію. У нашому випадку, коли згадуємо за „Крути“ і день 29. січня 1918 року, не заговорили каміння. Замість нього заговорили — українські діти.

Героїчна смерть біля 300 молоденьких учнів, що згинув під Крутами як оборонці проголошеної української державності і незалежності, є надзвичайно великою і трагічною подією. Обставини, серед яких це скоїлося, повні драматизму, коли йде про нашу молодість, що тоді пішла захищати українську волю перед ордами Москви. Але ті самі обставини є також виявом соромної нездарності тих, що були тоді у проводі. Бо певно й тоді не бракувало у Києві, чи деінде, отой хмари тих усіх „сотників“ чи „полковників“, які політикували, а яких треба було заставити піти боронити уряд і державу з тими молодими студентами, що погинули під Крутами. Бож тих молодих героїв залишили ганебно підчас бою ті „штабні сотники“, що були з ними. Та це тільки один „інцидент“ з цієї трагедії. А сама вона дуже складна. Коли хотіли її розібрати як слід, то треба б вивести на яв усі ті наші власні великі недомогання, які завалили нашу державність. Бо тепер для нас найважливіше те, щоб ми добре пізнали того ворога, що є в нашій середині. Бо чи могли в 1918 році так дуже рватися до бою ті, що були виховані на Винниченках, що то самі воювали з „українським мілітаризмом“, якого — як вони голосили — „не було й не повинно бути“. В таких обставинах нема дива, що в трагічному для нації моменті можна знайти ще тільки в невинних дітях чисте відчуття правдивого героїзму і правдивої любові до рідної землі та правдивої посвяти для неї.

Крути не минули. Вони ще можуть вернутись. Та не сміють. Уже так багато проліто невинної молоді криві, що нація може вже прийти до опам'ятання. Бо й по Крутах наложило головою доволі молоді. Це жертви тих, що виявляли своїми революційними вчинками героїчний жест, щоб ним не дати нації зійти з бойового, революційного шляху: з активної боротьби з окупантами українських земель. Оті „жести“ викликають „пацифікації“ і „чистки націоналістичних українських елементів“, що колись лякали нашу суспільність. Та сьогодні пацифікації й чистки є тільки природним доказом, що український визвольний рух є природний, що боротьба за українську державну незалежність перейшла від слів, заяв, рефератів, резолюцій і протестів — у фазу справжнього активізму. Малолітні герої зпід Крут дармо не згинув. Їх кров є в цьому активізмі.

„ВІЗІРЛІНІЯ“

(Це оповідання взятє з „Селянського Календаря“ на 1939 р.)

Проміння весняного сонця гралося на стрілецьких шапках, зайчиком стрибало на круглий щит стрільця, то цікаво заглядало в місячну накривку люльки десятичника Семена, що сидів на пензку й суворо поглядав на свою „мужу“. А мужово були самі молоденькі хлопці, які щойно дістали кріси в руки й розсіпані в траві намагалися поцілитися в білу дошку з чорними кругами. Стрільці повні бойового запалу й зазв'язали свої молоденькі брови, затискали уста й, приплюсуючи одно око — до речі не завідали те, що треба — стріляли, аж гуло. А круглий щит і далі білів у соняшному промінні і ніяка темна плямка не виділяла на ньому.

Десятичник Семен Коник сунув свої густі брови, з пересердя, тягнув люльку, що аж тріщало в ній, і здорово лаявся. Час був гарячий, на фронті треба було все свіжих людей, а тут з тими рекрутами стільки мороки. — Ні то кріса добре не держить, ні ціляти не вміє. Міряє десь Пану Богові в вікна й лише марнує кулі. І серце Семена, що належав до „старої війни“, бо бував на італійсько-

Юрій Сербинюк (Чернівці).

ОБРАЗКИ З БУКОВИНИ

Писати про те, що було, а нема, шкода паперу. Жид за те, що було, цента не дає, а щож уже за те, що було, а нема?

І в нас на Буковині були доріжки. П'ятдесят літ наші діди й батьки гірко працювали, тяжко боролися, щоб своїм унукам і синам гарну спадщину лишити. Деж вона, та спадщина? — „Загарбали“. Де школи? — „Загарбали“. Де читальні, Січі? — „Загарбали“. Де каси, кооперативи? „Загарбали“. І отак одні „гарбали“, а ми „грабали“, чи „заграбували“, доки нічого не осталося. А тепер ходимо по пожарищі, як ті сини з Франкової притчі, беремо себе за чуби та сваримося, де була „татова скриня“, а де інше добро. І треба буде чекати на того „найменшого брата“, що сказав: „Перестаньмо, браття, сваритися, краще починаймо будувати нову хату“. І той малий брат уже нам показує, як треба робити.

Школа в кожній селянській хаті.

Мені доводилося бачити українські школи, що їх ніхто не може „загарбати“, ні замкнути адміністративним способом: українська школа існує майже в кожній селянській хаті. І вчать там, з чого хочете: з букварів, з газет, з старих календарів, і то доброго порівняльного методом. Надибав я по селах шістьлітніх шкравців, що пливко щебетали зо свого букваря, аж серце радувалося. Тільки підмоги трохи з боку „старшого брата“, а справа пішла вперед. Стільки, що дяки наших дідів і пращів з „псалтир“ навчили, можуть навчити своїх дітей і селяни, хоч така наука не може заступити рідної школи. Один учитель з гуцульського села оповідав мені таку подію: Тому кілька літ завели були за націонал-хліборобської влади кілька годин української мови тижнево. Учитель входить до 4-тої класи і говорить дітям: „Діточки, прихови дозвіл учини української мови. Але тому, що ви не вчилися же української мови, будемо починати зпочатку. Справте собі букварі. А може хто з вас уже знає читати й писати, хай встане!“ Підіймаються один по одному гу-

цулята і встали всі. „Хтож вас навчав?“ — питає вчитель. Дядя, неня, брат, сестра і т. д. Такий народ відпорний на все. Він ніколи не пропаде!

Вирінає тільки питання, чи ті інтелігенти, що вийшли з села, підпомагають цю самооборонну акцію українського села? Скільки вони букварів, книжок, або хоч старих газет послали на село для нагзет твердинь — селянських шкіл?

„Незагарбаний“ скарб.

Один скарб залишився нам з нашого національного надбання: національна свідомість народної маси і сильна воля жити своїм власним національним і культурним життям. Цього скарбу не вдалося нікому „загарбати“. Бо він із тих, що „його ні вода не бере, ні вогонь не палить“. Цей національний скарб залишився нам і об нього, як об скалу, розбилися всі денационалізаційні заходи наших господарів, впали у воду всі теорії „політиків та істориків“, що з певністю рахували на денационалізацію українського бездержавного народу, чи властиво „ре-румунізацію румунів, що забули свою мову“.

„Бездержавний нарід“

За це образливе слово готов кожний „правовірний“ буквинський комуніст на кулаки з вами стати. А „Советська Україна“? Невже нема кому заступитися за нами?

Про дві інтервенції ми самі знаємо. У році 1933-тім інтервеніював „гражданін“ Літвінов у румунського міністра закордонних справ, щоб заборонити українцям віче-протест проти виголодження населення в „Советській Україні“, а також молебень за жертви голоду. Перша інтервенція мала успіх. Не було молебень, не було віча-протесту! А нас окричали „німецькими запроданцями, іредентистами!“

Друга інтервенція була рік чи два роки пізніше: той сам „гражданін“ Літвінов звернувся з пропозицією до румунської влади нищити національну й фізично українців. Чи румунська влада дала на себе вплинути, не знаємо. Але знаємо, що є кому за нами вступитися. Румунська влада почула аж значно пізніше наслідки

цих інтервенцій: при виборах у році 1937-мім 50 процентів українців голосували на кандидатів „народного фронту“, що по віках під проводом румунської демократії отверго кричали: „Хай живе Советська Росія, хай живе Сталін!“ Вони проповідували навіть румунсько-українське братерство у більш-менш такий спосіб: „Наш прапор є жовто-блакитний і румуни мають на своїм прапорі жовто-блакитний колір, ну, а червоний колір румунського стягу це колір, що нас усіх єднає!“ (так!).

Мудрий поляк по школі, каже приповідка, а в нас до тої мудрости ще не дійшли: що кожний гнет українства, це вода на млин комуністів, це робота на більшу хвалу Москви.

Лік на рани: Високий Комісар для національних меншин.

Новий режим у Румунії пішов крок уперед і дав на рани національних меншин певний лік: Високого Комісара! Одна тільки хиба, що той комісар, хоч і високий, не зробив ще ані кроку до вирішення меншинних справ, не в останній мірі й української меншини.

Була у Високого Комісара й українська делегація. Була в нижчих, чому не піти й до високого! І меморандум дала, добре зложений та умовитований меморандум. Високий Комісар признав, що нам криво діється, але казав мати терпіння. І наша делегація мала і має терпіння. Дві години делегація, хоч уже й у віці, стояла у Високого, бо не просив сидіти. Одне лекше, що і сам комісар стояв. Обіцяв розглянути меморандум і навіть провітрити на місці. Але справа йде лінняво. Високий Комісар скрізь натрапляє на перепони, де тільки не повернеться в українській справі. Скрізь зле записані!

Найнебезпечніша меншина!

Пан Високий Комісар має рацію. І нам траплялося це не раз з нашого начальства. Зайдеш чи в міністерство, чи в який уряд, скрізь вам тикають: „Панове, що у вас там діється? Таж по селах іде отверта іредентистична пропаганда!“

І не раз ми ждали доказів. Витягали нам малки й ми читали звіти, мало не з кожного села. І не раз доводилося сміятися з усіх тих доказів і плакати.

Співає хто українську пісню

— іредентист!
Читає українську книжку — іредентист!
Має погруддя Шевченка в хаті — іредентист!
Має В'язд Б. Хмельницького — іредентист!

Грають артисти-аматори в національних строях на сцені — це українське військо-козаків! Зелено-жовтий (навіть не блакитно-жовтий) пояс, або стрічка — іредентист; церковний хор, футбольні дружини — все це іредентисти. А крім того скільки видумок і наклепів, так і з ягода можна чорт зробити. Може хто з шахових читачів і сміється, та всім тим, що на них доноси робляться, не до сміху!

І не раз чоловік себе питає: „Невже не знайдеться в Румунії державний муж (може ним бути і Високий Комісар), щоб прочитав усі ті нісенітничі про іредентизм та сказав скласти їх на костир, щоб колись з такої „іреденти“ коні не сміялися?!

Таж кожний тямущий чоловік розуміє, що серед даних обставин вся та „іредента“ та всяка інша політика — політичний нонсенс, доки вона звернена проти Советської Росії.

Українська меншина „нелюбляна“. Чим же вона має проявити свою діяльність? Я від кількох років не знаю ніякої чоловічності, щоб у її перших рядах не було української делегації від усіх українських товариств; від „найстарших“ до наймолодших. Мені здається, що ніодна держава на світі не має люблянішої і більш не вибагливої меншини, як українська в Румунії.

Румунська національна трагедія!

Не можна знайти відповідного виразу для боротьби, що її держава мусіла звести з „Залізною Гвардією“. Державна рація вимагала припинити цей рух, хоч упали й жертви, може і не з найгірших! З огляду на заграничне становище мусіла державна влада поступити безпардонно.

Українська меншина стояла оподалік цієї боротьби, розуміючи державні розпорядки.

Спроба вишати українців у змови й атентати „Залізної Гвардії“ не вдалася. Молодики з українськими іменами, це сини саме тих українських перекінчиків, що давно здекля-

рували себе румунами! Деякі вже й імена позмишували!

Фронт Національного Відродження.

У Румунії повстала єдина румунська політична партія: Фронт Національного Відродження. Навипередки аступають сюди всі знатніші політичні мужи, хіба крім таких старих партійних провідників, як Братяни, Манів Мігалаке, тощо. Питання, як поставило себе це нове політичне тіло до національних меншин?

Міністер Калінеску запевнив уже німецьку меншість, що членів національних меншин не будуть силувати вступати до НФВ.

І ми, українці, думаємо, що нова політична організація, що хоче відродження Румунії, не вступить у сліди збанкрутованих старих партій і приступить негайно до вирішення національних меншин, у тім числі й української меншини. Всякі заганяння і продовжування теперішньої політики, це робота на млин комуністичної Росії, що через своїх агентів знов починає закидати свої сіті між українським народом у Румунії.

Знаю одного журналіста-вєтерана, що як деякі вазалині читачі прирпуть його до стіни, чому він того й того не написав, збуває їх у той спосіб: „Читайте між рядками“. — („Діло“).

Заздрість.

Жінка: „Петре, що то значить той чорний волос на твоїм фрaku?“

Муж: „Він значить, моя кс-хана, те, що ти не чистила ще мого фракa від тієї пори, як ти ще не була білявою.“

Одинока пам'ятка.

Берлінський банкір Карло Фірстенберг, що помер тому кілька літ, був дуже жартівливий. Раз прийшла якась комітетова пані до Фірстенберга і просила, щоб дав якийсь даток на добродійну ціль. Банкір відповів:

— На жаль, грошей не можу вам дати, бо це одинока пам'ятка по моєму покійному батькові.

Кого дорожче коштувало.

Моя жінка коштувала мене ціле майно.

— А мене мій розум...

— Ех, ти все мав щастя!

Насуплені брови Семена аж сховалися під мазепинку з великого здивування.

— То ти, небоже, не знаєш, що то візирліня, а хочеш стріляти? І то має бути войско? Ех, як би побачив вас капраль Едлічек, дав би він вам, що вам аж в ухах стріляло би! — сердився десятичник. Та згодом побачив Семена, що гнів нічого не поможе, коли хлопці нічого не знають.

— Вважай, хлопче! — Семен положився біля Петра й взяв кріса з його рук. Інші стрільці й собі поприсувалися ближче і як вузьк понатягали шиї, щоби почути тайну доброго стрілу.

— Отже, небоже, візирліня — то є така лінія, якої не видно, але вона є — почав пояснювати десятичник Семен. — То є така подумана лінія, що йде від муски аж до того от вирізу — й Семен чорним нігтем тиснув у виріз на дулі кріса. — Зрозумів? Подумана лінія, якої властиво нема, але яка є і тягнеться від вирізу до муски, то є візирліня! — як вичену лекцію вибубнив десятичник.

— Як ту лінію, якої нема, ти собі, один з другим, у своїй лепеті продовжиш і на тім продовженні знайдеться голова, чи яка інша частина тіла ворога, тоді бий у дим! Він уже твій! — Ну, що, ясно вже всім? — допитувався Семен. Десятичник відгукнувся курок, зложився і пробив білий кру-

жок у самій середині. Не даром Семен ухитив у своїйому регіменті за найкращого стрільця!

— О, так треба ціляти! А так потрафите лише тоді, як будете вважати на візирліню. — Бачиш її, Петре? — і десятичник звернувся до стрільця.

— Голошу слуханю, пане сотнику, що не бачу, бо її нема — відповів засоромлений Петро.

— Ах ти, рекрутське вуха, та як не бачив? — дивувався Семен.

— Тої лінії властиво нема, але вона є! — сопів з пересердя десятичник. — Е, кажу тобі! — Дивіться, хлопці, добре!

Зніяковілі стрільці дивилися на свої кріси й пильно шукали тої нещасної лінії.

Десятичник Семен довго сопів, курив люльку й морщив лоба, міркуючи, як би то пояснити хлопцям, що то є візирліня, якої в дійсності нема, але яка є.

Після якогось часу лице десятичника проясніло й він аж крикнув з вдовolenня. Знайшов разду.

— Слухай, Петре, добре! Я тобі поясню цю лінію так на простий розум, бо бачу, що ти це добре не второпав. Тебе дивує, що може бути лінія, якої нема. Отже так, хлопче! Бачиш ти його? — і Семен показав на комаря, що присмоктався до мозолитої руки десятичника. — Що то є?

— Та то комар! — відповів стрілець. — А зад він має, га?

— допитувався Семен. Петро підсміхнувся. — Та має! — Ну, а ти видиш його? — цікавився десятичник. — Та де виджу! — спаленів як рожка стрільчик. — Але кажеш, що він є!

— тріошфував Семен. — Так і з тою візирлінею. Вона є, хоч її на правду нема й ти її не видиш.

— А тепер хлопці, як уже ви переконалися, що та візирліня є, приціль! — і десятичник насупив густі брови. — Стріляй, Петре!

Петро натиснув язичок і куля „пробила кружок“.

— А бачиш, що то значить, як у тебе є добра візирліня, хоч ти її не видиш! — тишився десятичник.

Семен наново набив люльку й сів у траві. Був вдовolenний, що хлопці так скоро зрозуміли, що то є візирліня, і тому хотів їх трошки потішити.

— То, бачите, хлопці, стріляти не така легка справа. Але, хто має охоту й бере собі до голови, то раз два навчиться. Я і сам, пригадаю собі, довгий час не міг навчитися. Але, як треба, то мус!

Десятичник пустив клуб диму й посміхнувся під вусом. Стрільці присунулися ближче, цікаві оповідання. Бо вони знали, що десятичник Коник радо оповідав про свої переживання.

— Наш регімент був на італійському фронті в Альпах.

— почав Семен. — Запали нас до „декунку“ в скалах і ми сидимо. Італіан бе і бе, як нанявся. А нам що? Сидимо в скалах і безпечно! Лише, як треба було перейти до сусідніх схоронищ, то не можна було зівати. Як котрий з нас вихилив було голову, а тут тобі як горохом посилає. Десь у скалі засів як той щезник італіан і бе. Що ми намучилися, щоби його прогнати, та не могли.

Бувало капраль Едлічек до мене: — Подь сем — каже — Конік, та може ти вистрелиш?

Так насміхався з мене, бо знав, що з мене кепський скрілець!

Стрільці не хотіли вірити. Вони самі бачили, що їх десятичник неабиякий стрілець. Навіть сам пан сотник говорив, що десятичник Коник — перший стрілець у сотні.

А десятичник забалакався: — Бідували ми в тих скалах. А найгірше було з іжею. Треба було сходити по менаж на долину, а італіан пронохав, куди ми ходимо, тай давав туди бити.

Одного разу пішов і я. Щасливо дістався на долину, ви-фасував менажу і вертаюся. Та біда не спить. Несу я шальку і іжею як який скарб, а тут чую, що мені розлюзничив овинач.

Поставив я шальку на якийсь камінь, а сам зігнувся. А тут як зареве, як торохасе то я аж носом запоров. Під-

вівся, дивлюся, а з моїх шальок з менажею ані сліду! Добре ірод вицїли! — Стрільці засміялися, а Петро, якому було ще стидно за комаря, шепнув сусідові:

— Той видів добре візирліню! Десятичник потягнув з люльки й продовжував: — Лютий! вернувся я до схованки, але про свою при-году нікому не повідаю. А все думаю собі, як би то віддячитися тим макаронам?

А тут треба йти на варту. Ляг я за каменем і вартую. Дивлюся, а зза тої скали, де стояла „іх“ машинка, хтось висунався. Приложив я гвєра до плеча та все думаю: грунт візирліня! Як бахну, а він ліше беркиць по скалі. Тут вибігли до мене камраті. А італіан давав ратувати свого. Чисто повлазили зза скали. Ми як почали стріляти, то геть їх перебили. Від тоді ми мали вже спокій з їх машинкою.

— І від того часу я вже відмінюва. Якого ворога візьму на муску, то вже мій! — і десятичник Семен гордовито підкрутив вуса.

— Так мене навчив той, що збив мої шальки з менажею!

— Десь у нього візирліня була груба, що так добре бачив! — лукаво посміхаючись, сказав Петро.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СОЮЗУ.

• 3 ДНЯ.

ДУХ КРУТ.

Кості трьох соток молоденьких хлопців, що полягли в обороні доброго імені українського народу під Крутами 21 літ тому, перетлівають. Та не перетліває слава по них, а змагається з кожним роком. І коли спомин про них кожного з нас сьогодні стискає жаль серце, то, з другого боку, крізь наші здурені сльози хочеться кожному з нас крикнути: „Ми горді на нашу націю, що видала з себе таких героїв!“

ІШЛИ НАОСЛІП.

Тих триста юнаків, що вибралися проти многотисячної московської орди, не думали багато, чи їх труд і посвята врятує молоду українську державу. Можливо, що вони самі знали, що їх шляхотний спротив не загородить шляху московській навалі. Проте вони раді, навіть з усміхом пішли проти цієї навали, бо тоді вже не йшло про цілість української держави, а таки про її добре ім'я, про її честь. Не лицьовало тій молодій державі віддавати свою столицю без спротиву. Спротив мусів бути. І для цього спротиву дух нації вислав триста шляхотних жертв, які без хитро-мудрих міркувань, без нарікань, зложили своє юнацьке життя на жертвінику народу.

НИНІШНІ ЗАГРОЗИ.

І нині, коли над цілим світом зависла грізна хмара, коли навіть з уст наймиролюбніших державних мужів виходять о-стороні, що вибух неминучий, ми повинні плекати цього духа, що провадив наших юнаків під Крути. Бо воєнні часи вимагають від громадян цілком відмінних цінностей, ніж мирні часи. В часі миру кожний громадянин є „добрим громадянином“, коли придержується законів, не ламає їх; коли чесно працює, продукує, та в той спосіб збільшує своє власне майно і майно загально-національне. В часі миру зусилля здобути власне, особисте щастя не противиться загально-народним інтересам.

ЖЕРТВЕННІСТЬ У ВІЙНІ І МИРІ.

В часі війни справа мається цілком інакше. Кожна одиниця мусить забути про своє щастя. А головним кличем і духовою засадою є жертвенність. Кожний мусить жертвувати: один труд, інший майно, ще інший життя, ще інший усе нараз. Ніхто тоді не сміє думати про свої особисті багатства, про свої особисті вигоди. Бо цілість нації загрожена. А коли та цілість запрожена, то з нею пропаде щастя і добробут окремих одиниць.

Ці грізні, невідомі події, які мають незабаром сповнитися, кличуть до нас уже тепер, щоб ми готовились до посвяти. А та посвята буде для нас легша, коли ми в думках своїх надаємо собі, скільки інших посвячували! Скільки посвячували ті молоденькі герої зпід Крут, які йшли проти многотисячних московських орд з маленькою надією на перемогу.

НЕ НАРІКАЙМО НА НАШІ ЖЕРТВИ.

Своєю героїчною посватою ці герої створили для нас чудову легенду, дали нам взірець, скільки можна жертвувати; а попри те навіяли нас гордощами на свою націю. Уявивши собі в наших думках цей образ молодих юнаків, що зриваються зо шкільних лавок, хапають за крісі і серед зимової люті йдуть назустріч ворожим полчищам; а потім уколавшись, краще гинуть, ніж

мають перед ворогом відступити, — наші власні, в порівнянні марні, жертви не будуть видаватись такими дошкульними, як це дехто собі уявляє. Говорив раз китайський мудрець: „Я так довго нарікав на брак черевиків, аж доки не побачив чоловіка, що не має ніг“. Вслід за тою мудрістю ми можемо сказати: „Ми так довго будемо нарікати на наші малі грошові жертви, доки не нагадаємо собі тих велетенських жертв, які поносять наші герої на рідних землях“.

ЖЕРТВЕННІСТЬ ІНШИХ.

Нині до жертв готові всі народи. Серед них є такі, які мають свою державу й стоять добре матеріально. Проте кожний їх громадянин зокрема готов покинути свої домашні вигоди й кинути на перший зов до боротьби з ворогами, що хотілиб йому його державність і особисте майно відібрати.

Коли ці державні і матеріально засоблені громадяни готові покласти для нації найвищу жертву, то що тоді говорити про нас! Ми придалені, збездечені, окрадені. Кидаючись у боротьбу й віддаючи своє життя, не паляти й вигоди ми залишаємо за собою, тільки нужду, кайдани, неславу. Тому дух жертвенності повинен тим більше проникати наші серця; а нагорода за наші посвяти вже недалека. Вона прийде як „сума наших змагань, наших сил“.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

До Товариства Бизнесменів.

В 1927 р. основано в Нью Йорку Союз Українських Бизнесменів, який 1932 р. переорганізовано і названо Союзом Українських Бизнесменів і Професіоналістів. У касі цього товариства, що тепер не проявляє активності, знаходиться певна сума грошей. Думаю, що бузоб добре, щоб передсідник скликав тепер наради, на яких вирішеноб, що з тими грошми зробити. Від себе пропоную, щоб їх жертвувати на допомогу Карпатській Україні.

А. Пасічник.

ПІТСБУРГ, ПА.

Вислали телеграми в обороні Карпатської України.

Центральний Комітет Злучених Українських Товариств у Пітсбургу вислав 22. січня б. р. телеграми до прем'єрів Франції, Англії, Німеччини й Італії, домагаючись їх інтервенції в справі неправного призначення чеського генерала Прхали міністром Карпатської України. Окрему телеграму вислано до прем'єра о. А. Волошина. Телеграми підписали: М. Майнош, Марія Малевич, Онуфрій Микитюк.

Телеграми були, ось-такіого змісту:

His Excellency Chancellor Hitler Berlin, Germany

Your Excellency:

Appointment of General Prchala as Minister of Interior of Carpatho-Ukraine, by the Central Government, is a direct violation of the New Federal Constitution and endangers the peace of the land. We appeal to you as signator of Munich pact to intervene and protect the right of selfdetermination of Ukrainians. We in America will support our brothers in Carpatho-Ukraine in their struggle against the return of Czech tyranny.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Телеграми в обороні прав Карпатської України.

В неділю, 22. січня б. р. найбільше місцеве українське товариство, Товариство Українсько-Американських Громадян, вислухавши про потребу висилки протесту до інтересованих держав в Європі, однодушно ухвалило вислати протестаційні телеграми до

Німеччини, Англії й Італії та-кого змісту:

Central Government in Praha appointed General Prchala Interior Minister of Carpatho-Ukraine without consulting the Government of Carpatho-Ukraine thereby violating the sovereign right of Carpatho-Ukrainians to govern themselves. We Ukrainian Americans of Philadelphia assembled at the yearly meeting of Ukrainian American Association of Philadelphia today appeal to you as signator of Munich Pact to intervene and protect the Ukrainians against the return of Czech tyranny. We beseech you to support the government of Carpatho-Ukraine headed by our respected Premier Voloshin in the aspiration of Carpatho-Ukrainians to be the rulers of their fatherland. Ukrainian American Citizens Ass'n of Philadelphia.

До Чехословаччини вислано телеграму ось-кого змісту:

President Emil Hacha Praha, Czechoslovakia.

The action of your Government in appointing General Prchala Interior Minister of Carpatho-Ukraine without consulting the Government of Carpatho-Ukraine offends the national honor of all Ukrainians in Philadelphia and vicinity and we Ukrainians assembled at the yearly Meeting of the Ukrainian American Citizens Association in Philadelphia today vigorously protest your action and demand that you respect the sovereign right of Carpatho-Ukrainians by removing General Prchala and consult the Government of Carpatho-Ukraine as to who should be appointed Interior Minister of Carpatho-Ukraine. Ukrainian American Citizens Ass'n of Philadelphia.

До прем'єра Карпатської України, Волошина, вислано вислів довіря ось-такіого змісту:

Premier Voloshin Chust, Carpatho-Ukraine.

Wyslowujemy powne dowiria Uradowi Karpatskoj Ukrainy u Waszjej akceji proty imenovannia Generala Prchaly i stajemo vsi jak odyn v obroni suverennych prav Karpatskoj Ukrainy navit do pownoho zryvu zo zradlyvoju Prahou. My svojeju krovju budemo boronyty derzavnosti Karpatskoj Ukrainy. Slava Vam, Batku Voloshyn! Slava Ukraini! Ukrainian American Citizens Ass'n of Philadelphia.

На покриття коштів телеграм на поклик д-ра Павла Дубаса присутні члени Тов. У. А. Громадян зложили \$42; до цього додано \$11, які зложили присутні гості підчас хрестин Михаса Грицишина. З каси ОДВУ, відділ 12, додано \$2. Надання каблеграм коштувало \$55. Наданням каблеграм займався п. Євген Ситківч, касієр відділу ОДВУ, що працює в телеграфічній офісі.

Збірка на висилку телеграм і однодушне наставлення української громади у Філадельфії різко відзначає чутке наставлення українців до подій у нашій малій батьківщині, Карпатській Україні.

„ХАЙ ІНШІ ВЕДУТЬ ВІЙНУ“.

Говорили колись про рід австрійських монархів, що називували все більше й більше території відповілими подружжями: „Хай інші ведуть війну, а ти, щаслива Австрія, дружись“. Це мабуть можна сказати про російську аристократію. На світліні російський князь Олексій Оболенський з Нью Йорку зо своєю молодого жінкою приїжджає на „медові місяці“ до Вирджинії.

Уживаний в цілому світі від 1897

Телеграми підписали: І. Пеленський, М. Рибак, І. Борисевич, Т. Свистун, д-р П. Дубас і Т. Хемій.

Теодор Свистун.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ДЖАНСТАВН, ПА.

Зачинаймо в згоді новий рік.

Під кінець року по всіх наших відділах У. Н. Союзу відбувалися річні збори, на яких відділові урядники складали звіти та на яких вибрано нових урядників. У багатьох випадках вибрано знов тих урядників, що урядували попереднього року.

Коли є згода у відділі, то гаразд. Але нераз трапляється таке, що член не любить якогось урядника, а урядник члена. Вони мають якісь свої особисті порахунки й обкидають себе взаємно болотом. У цей спосіб вони шкодять відділові і всьому загалові. Трапляється також і таке, що урядник мстить на членові та старається його за найменшу провинку суспендувати. Такий суспендований член часто раз навсе пропадає для організації і для суспільності. Бувало і таке, що урядник має своїх улюблених членів, приятелів, чи кривняків і їм робить великі уступки, так, що через те терпить відділова каса.

Ці недомогання треба з новим роком усувати. Зачинаймо в згоді і добрій волі цей рік, а на тім добре вийдемо ми самі, як також наша організація, У. Н. Союз. Бо коли інші особи побачать, що в нас згода, єдність і любов, то вони також будуть приступати до нашої організації.

Теодор Волошук, Канама, Па.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО НАМ РОБИТИ, ЩОБ НЕ ЗАГИНУТИ.

Ми всі, що відломані від матернього пня, і наші молоді покоління, уроджені в приборній батьківщині, не повинні переривати духової злуки з батьківщиною і нашою народньою культурою. Українська традиція і культура є такі великі, як великий є 45-міліонний нарід. Наша культура від століть була і є зближена більше до західно-європейської, котру наші предки ще в середніх віках обо-

роняли від навали азійців, злившись потом і кровю свої степи-лани широкополі. Наш нарід видав великих людей, як: І. Котляревський, Т. Шевченко, М. Шашкевич, І. Франко, М. Грушевський і багато інших, про котрих ми повинні знати. Пізнавши і зрозумівши їх навчання, ми повинні до цієї мети змагати і запізнавати чужих з нашими бажаннями. Живучи нині в чужім оточенні, ми помалу прировнюємося до даних обставин. Однак рівночасно не забуваймо, що нас в'язе духовою злукою з батьківщиною.

Тепер більше як передтим мусимо напружити свої сили й ума й об'єднано боротися. Головним чинником нашого об'єднання покищо є матерня мова. „Як ту мову мож забути, котрою учила нас всіх ненька говорити, ненька наша мила?“ Матерня мова це неочинений скарб.

Не тільки в рідній Україні, але і на засланнях чи вигнанні між чужими не забуваймо рідної мови. Плекаючи її, вивчаючись писати і говорити нею, ми будемо обороняти її від винародовлення. „І чужого научаймось, свого не цураймось“. Рідна матерня мова в'язе нас разом, а також і дітей наших з нами об'єднує. Найбільше вважати мусять на це батьки вдома, а далі українські рідні школи, українські церкви. Правдива українська організація, а вкінці кожний свідомий українець, чи українка в нинішній переломових часах мусить берегти себе і інших слабших духом перед винародовленням. Найважливішою школою рідного слова є дім, в котрім живемо. Помічним є читання українських книжок, котрі аж просяться в складах книжок, а також свої добре редаговані українські часописи та журнали.

Не менше важним до удержання народнього духа поза мовою і читанням є продовжування народніх традицій, як святкування рідних свят: Різдва Христового, Великодня і інших. Ми повинні традиційно і культурно їх святкувати. Наші українські звичаї гарні, релігійно-моральні, як Свят-Вечір, колядки, дарунки, богослуження; в часі Великодня „свйчене“, гаїлки, а від во-скресного богослуження, здається, у цілому світі нема нічого крапдого. В той спосіб ми духом лучимось зо своїми рідними і тимсамим самі кріпимо.

Заховати наші традиції, це

УЖЕ ВИЙШЛА НАКЛАДОМ

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

СЛАВНА ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА

МОЙСЕЙ

в англійським перекладі ВОЛОДИМИРА СЕМЕНИНИ з передмовою Степана Шумейка про життя й літературну діяльність Івана Франка.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте в книгарні „Свободи“: „SVOBODA“

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ницький національний дух. Українці не хочуть уже ворогам служити, а хочуть жити як правний господар у своїй вільній батьківщині.

„Зо сльозами радості читали ми маніфест прем'єра о. д-ра Волошина до закарпатських братів українців. А москвофіли сприяють мадярам! Колиб вони були бачили, скільки мадяри перевишали підгірських селян у 1915 р. в підозрінні, що були москвофілами, в Яблонові, Уторопах, Мишині, Печеніжині, Стопчаківі. Скільки то невинних, простих хлопів висіло на вербах, брамах, на власних подвір'ях. Вішали їх сотками. Ані було відпроситись, ані відмолитись. Вистарчило, як тільки мадярам зле на російським фронті пішло, або як жид показав на хлопа пальцем: „москвофіл“. Ого! Не минув його шнурок! Цеж був воєнний стан. Я сам на власні очі бачив кількох таких невинних селян, повісєх 1915 р. в Коломиї на ринку мадярами. А вони нині хочуть мадярів! Та це не смутить добре свідомих братів українців на Закарпатті. Вони, чуюмо, беруться там добре з засуканими рукавами до праці. Багато українських хлопців втікли туди. Навіть з К. два молоді легіні давно вже там.“

„Ви там знаєте про пацифікацію. У нас, в К., на щастя і не було, але в околних селах були. Страх пакости накоїли! Польські воеводи накликують українців до співпраці. Гарна співпраця, коли сільська українська дитина мусить відповідати вчителів по польськи. Всі книжки польські, викладава мова польська. Це смутне! Або ось нехай послужить оцей документ, що залучаю, про не-дозволення набути українцєві навіть за гроші своєї рідної землі. (Документ з печатками є в руках редакції).“

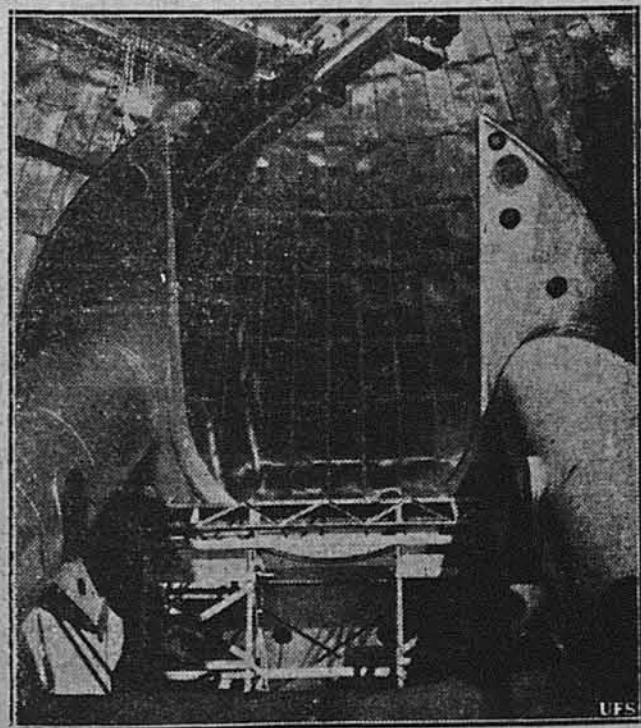
„Я вже відай писав тобі, що я плянував продати-своє майно з К. і підсунутись ближче під Місто. Скільки труду тай грошей коштувало, та де там! „Ані пяди землі українцям“, асе для їх кольоністів. Подумай: Сини такого Б. (пам'ятаєш в К.) дістали щось по 25 моргів. Я робив старання тільки на три. А селяни прагнули хоч по моргові, тай ані пяди ніхто з українців не дістав. Дістав хіба той, хто змінив обряд за записався до їх „шляхти грошовей“. Сестра Я. дістала такий самий документ. Вона вже кілька літ кунула майно в мазура і побудувала там хатину, тай робила старання, щоб дістати контракт. Та де там! Приходиться записуватись на старість у поляки. Це страшно! Я їй зробив і вислав просьбу до Варшави, та знаю згори, що нічого з того не вийде. А як записався до їх „шляхти грошовей“, то зносив на арешту за те, що носив на блюзіці „тризуб“ (відзнаку)“.

ЛИСТ З РІДНОГО КРАЮ.

До українця у Йонгтавн, О., прислав його рідний брат листа, з якого важніші місця звучать:

„Найперше дякую Тобі за твій допис про українську маніфестацію. Дуже то цінне для нас, що ви там прямуєте до спільної української мети. Цей Твій допис пішов між людей, що й відшукати годі, а я сам, читаючи, плакав з радості.“

„Питаєш: „Як тут задивляємось?“ Після воскресення Карпатської України пробу-дився тут сильний відродже-

МІСЦЕ НА ДЗЕРКАЛО.

Це вид великого телескопу в астрономічній обсерваторії в Паломарі, Каліфорнія. Телескоп має ще дістає дзеркало, котре має 200 цалів у промірі, а котре тепер викінчують у Технологічній Інституті Каліфорнії. Місце, де його маєється вложити, вже готове.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ, 24. ГРУДНЯ 1938.

С. Шумейко говорить, що коли ми здержали висилки до краю, то тим ми дали доказ, що забуваємо на факт, що не тут в Америці, але там у краю рішається доля нашого народу. Піддає думку, щоб У. Н. Союз здержав видавання дрібних допомог, а за ті гроші видав якусь поважнішу книжку.

С. Демидчук є за наложення національного податку. Каже, що потрібно економічно до референта, який займався такими фінансовими справами та знав, як придбати фонди. Згадає про конгрес „малоросів у Пітсбургу“ та заважує, що добре було б, якби хтось із нас там був.

І. Клок піддає думку, щоб членів усіх національних організацій оподаткувати по \$1 на рік.

Марія Малевич є за те, що треба присвятити один місяць на збірки на одну ціль, наприклад на історію України, другий місяць на іншу ціль, і т. д. Збірками повинна зайнятися головна молодь.

Е. Ляхович піддає думку наперед передискутувати і зафіксувати політичні напрями, а опісля говорити про фінансові справи.

Д-р Мишуга відповідає, що політичні напрями будуть зафіксовані при резолюціях.

В. Душник говорить, що коли серед американців є таке фальшиве поняття, що наш визвольний рух це „гітлерівська інтрига“, то вина тут також певної частини нашої молоді, головню тої, що є під впливом „Народної Воли“, бо сама „Народна Воля“ і вихована нею молодь не лише що не заперечують цього, але приписують багатьом українським національним групам „гітлерівську агентуру“.

Д-р Мишуга підносить, що коли ми сплинали жертви на ті цілі, на які нині люди складають датки, то люди не дають на ніякі цілі. Також не треба дуже журитися назвою „фашистів“, бо несовісні люди, щоб ми як відгороджувались від фашизму, всеодно нас такими назвуть. Це їх цілі так робити. Також нагадує, що Об'єднання вже не раз звертались до молоді, щоб займалася збірками на ті цілі, які безпосередньо потрібні для молоді, але це не дало великих успіхів.

Р. Слободян говорить, що коли заактуалізувати якусь справу, то люди так дають гроші. Ось справа Конфедеративної України, чи справа висилки туди одержі: люди масово відгукнулись.

М. Пізнак зазначає, що хоч дискусія довга, то проте добре над тими справами дискутувати, бо вони вносять чимало речей.

Ю. Павчак говорить, що наш загальний настільки патріотичний, що дасть гроші, коли побачить, що якась ціль добра і потрібна. Не радить звертатися по поміч до радикальних груп, головню „Народної Воли“, бо вона все лише шкідливо критикує.

Марія Кусий каже, що молодь хотіла б узяти активну участь в українській громадянській роботі, але вона хоче мати виразний план. Питається за звітком комітету молоді при Об'єднанні.

М. Близняк каже, що треба при допомозі газет і листів пропагувати дану справу, а суспільність гроші дасть. Про точні засоби цієї кампанії повинна подумати президія.

І. Клок поставив внесок, щоб би бажаючі, висказані привітаннями, поручити ексекютив як директиви в її далішній роботі. Внесок прийнято.

Наступив звіт молодечого відділу при Об'єднанні, який зложив дана Олімпія Гамкало. Звіт друкований у ч. 2 (з 1939 р.) „Юкрейнієн Віклі“.

Розпочалась дискусія над тим звітком, у якій С. Шумейко зазначив, що подібну програму праці, яку назначила референтка панна Гамкало, назначив зідз молоді Ліги Молоді П. А. в Ньюарку 1938.

М. Пізнак говорить, що молодь хотіла б мати ясно накреслений план праці, щоб опісля виробити собі погляд, до чого вона має прилучуватися.

Марія Герман говорить, що план праці молодечого комітету відноситься до будучої роботи, а не до того, що вже зроблено.

Д-р Мишуга радить відпоручникам молоді почати конкретну роботу та зайнятися пропагуванням певних ідей серед нашої суспільності.

Марія Лехицька запитує, чому відрізняти діяльність молодечого комітету Об'єднання від діяльності інших молодечих організацій, наприклад Студентського Товариства в Нью-Йорку. Вониж, як наприклад справа студентського фонду, мають подібні програми праці і їх уже віддавна переводять.

О. Гамкало відповідає, що накреслена програма може мати недомогання, але це тільки спроба злибити один шлях. Коли інші молодечі організації мають подібні програми, то це тим краще і воно означає спільність думок серед молоді. Реферат прийнято.

Степан Шумейко вголосив реферат: „Що уявляє наша молодь в Америці“. (Реферат був переданий у ч. 2. „Юкрейнієн Віклі“ з 1939 р.)

В дискусії А. Яремко запитує, як можна виховати провідника.

Шумейко відповідає, що це скомплікована справа. Треба самому практикувати і вчитися.

Марія Герман говорить, що часто американці влаштовують лекції на ту тему.

Г. Герман твердить, що жити, як вчить терпеливості і витривалості, є найкращим учителем провідників.

М. Пізнак говорить, що є різні роди провідників. Є такі, що ведуть маси, є такі, що ведуть перед у науці, мистецтві і т. п. Інші роди вимагають інших прикмет характеру. Одні потребують гарту і невражливості, для інших вражливості є передумовою їх провідних здібностей.

Марія Герман є тої думки, що в нас трапляється, що „провідників“ штучно висувається вперед. Не їх особисті здібності рішають.

С. Шумейко підносить, що таке твердження і таке переконання не може відноситися до кандидатів на провідників.

Марія Герман заважує, що часто старші не люблять, коли молодші „забагато“ говорять, або коли мають відмінну думку.

Д-р Мишуга говорить, що треба вимагати від тих, котрі забирають голос, щоб говорили до речі і розумно. Далі, провідник повинен мати якийсь ідеал і вірити в нього твердо.

Г. Герман говорить, що між старшими і молодшими фактично нема різниці. І одні і другі мають ті самі хибні і добрі сторони. Нині молодь між собою конкурує, а не со старшими, тому нема що на старших нарікати.

(Далі буде).

ВЕРТАЄТЬСЯ ДО РОБОТИ.

Вільям С. Булит, американський амбасадор у Франції, вертається до Парижа до Злучених Держав, де він пробував коло три місяці, даючи урядові доповідні звіти й поради про європейську ситуацію. Коли репортери питались його, як скоро вибухне війна в Європі, він заявив: „Я поспробую бути дипломатом і не скажу нічого“.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СЕНТ ЛУІС, МО.

На Рідну Школу.

На підтримку У. Н. Дому в нашій місцевій громаді що року ходять колектувати колядачки. Так було і цього року. Скінчивши коляду, колядачки віддали до нашого відомого українського підприємця на спеціально приготувану вечерю. При вечері самі колядачки зложили від себе \$5.50 на Рідну Школу. Гроші виставили через Об'єднання. Жертували: М. Кузичинський \$1; по \$0.50: І. Була, І. Грамольський, І. Лесів, В. Гресквій, І. Андриш, І. Гатлан, С. Степик, Ю. Микунчик, І. Гресквій.

ШАРОН, ПА.

Коляда на Рідний Край.

Цього року ходили в нашій громаді колядачки з колядою на народні цілі. Колядавали: Ф. Ясеновський, І. Лисогір, Д. Кучмак. Заколядували \$22.75, а по відатченні розходу \$11.15 виставили через Об'єднання \$21.60 на такі народні цілі: \$10 на Карпатську Україну, \$5 на інвалідів, 6.60 на Рідну Школу. Зложили: Д. Телявський \$2; В. Щербак \$1.50; по \$1: О. Загоройко, В. Кульчинський, Ф. Лазорчук, І. Лисогір, Д. Кучмак, Ф. Ясеновський, Г. Вастаська, Р. Богдан, Ю. Степанчук, В. Волошин, М. Оранчук; по \$0.50: В. Тимочко, П. Вездю, Г. Пастернак, П. Ворога, І. Волось, І. Цибак, М.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Попов, І. Возняк, М. Стапінський, П. Сич, І. Дудик, В. Губіш, П. Сучик, В. Кішаль; по \$0.50: І. Фелан, П. Сала, І. Пал, П. Ярема, В. Головенко.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Гром. Андрій Смит переслав через Об'єднання від української народної в Елізабеті \$25.33 на Рідну Школу. Ці гроші зібрано в часі Різдва в місцевій церкві при виході.

ПІЛМЕРТОН, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Під опікою Миколи Грещинського ходили цього року діти української школи в Палмертоні колядувати на Рідну Школу в край. Заколядували \$11.55, з чого на дітишню \$2.80, а решту \$8.75 виставили через Об'єднання на призначену ціль. Колядували такі діти: А. Кошин, А. Ситник, С. Бета, І. Ситник, Б. Ніч, І. Батовський, М. Дячшин, В. Кошан, Зложили по \$1: Г. Кашинський, С. Наварський, С. Дмитрик, І. Ватер, о. М. Скорошівський; по \$0.50: А. Грещинський, В. Дутко, Д. Демчук, М. Кошан, Г. Третак, П. Гусак, Н. Личинський; по \$0.25: Я. Марунчик, Н. Веліско, А. Пастух, М. Крайовський, І. Сидорак, Ю. Савко, І. Березак, Дяченко, І. Іванчик, А. Френк; В. Борута 30 ц.

РОСФОРД, О.

На інвалідів.

О. О. Крохмальний переслав через Об'єднання \$50 на інвалідів. Ті гроші прийшли з Листового Свята, що відбулося в місцевій церкві в У. Н. Домі. Також переслав \$5 на покриття коштів висилки убрания в Карпатську Україну, чим займався Український Червоний Хрест ОДВУ. Речі для Закарпаття виставлено до УЧХ.

НАНТІКОК, ПА.

На Карпатську Україну.

На Новий Рік відбулася в гром. Максимі Савчука забавна в честь усіх Василів, що належать до нашої місцевості укр. гр.-кат. громади. На тій забаві зібрано на Карпатську Україну \$12.30, які переслали через Об'єднання. Збіркою зайнялися Василь Кобиланський і Анна Савчук.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На Світову Виставу.

На Світову Виставу в Нью-Йорку зложили в нашій місцевості: Тов. Зал. Січ, від 155 У. Н. Союзу, \$10; по \$5: Бр. Церковне Усп. Пресв. Богородиці, Жіноча Громада, Сестр. Неп. Зан., Егзелері Дем. Клубу, С. Гураль, П. Ломіньський, С. Кая; о. Іван Шуховський \$3; по \$2: Л. Шинтор, О. Білецький, П. Гавриш, Т. Гавриш, С. Грабар, П. Князь.

ЖЕРТВИ ЛІТНИЧОГО ВИПАДКУ.

По затопленні в океані великанського літака „Кавалір“ пропали 3 особи, між ними: Роберт Спенс (наліво), один з обслуговувачів, та Доналд Мілер (направо), голова департаментової країнці в Лінколні, в стейті Небраска. Пані Мілер, що теж була на літаку, врятувалась; вона каже, що бачила, як її чоловік не міг уже довше держатися рятувкової тратви, зробленої розбитками з поясів безпеки, і пропав у воді.

Г. Сова; по \$1: П. Шудкий, М. Камар, П. Маско, А. Джук, К. Білинський, М. Баранський, І. Цы, І. Ваверчак, В. Гречанин, М. Кобриш, І. Хемі, М. Пачковський, В. Янош, М. Чумер, В. Хомиш, П. Бойко, І. Олішник, А. Стролаус, І. Бейк, Н. Чумер, С. Савка, А. Яничевський, В. Дригун, П. Прус, А. Яничевський, В. Дригун, Д. Гураль, Гелена Шинтор, П. Лайкош, П. Макал, Д. Вовк, Н. Скрипка, І. Прохання, Г. Терещенко, М. Вігін, Г. Мисак, А. Вольний, В. Степко, І. Сетник, В. Берпацький, І. Воропа, Анна Дубата, І. Колявський, В. Косинський (мол.), Т. Пізнак, Марія Ходань, Павліна Романець, П. Яленко, К. Будак, Н. Колодій, Н. Романець, 75 ц.; по 50 ц.: Марія Гашко, В. Пал, С. Степанчик, М. Пашула, п. Строган, Анна Паньків, Варвара Баріла, П. Ошуст, К. Гіній, Г. Лайкош, П. Личик, А. Мізерний, Н. Ридиш, В. Попаца, А. Панько, І. Басараба, Т. Маско, І. Гелета, П. Романко, І. Петринка, М. Павук, С. Кордьяк, А. Макал, А. Василік, П. Будак, Г. Терещенко, Т. Кіржецький, М. Романко, В. Кіржецький, І. Шпак, Марія Андрусенко, І. Гурьяк, М. Бобко, А. Паллак, С. Максимович, М. Швайлик, А. Косинський, І. Тимків, І. Гадик, Анна Семків, В. Галомський, Марія Ватраль 30 ц.; по 25 ц.: М. Кональ, Т. Гладун, Т. Воробей, О. Кришків, І. Сопун, П. Скошинець, І. Білинський, Н. Степко. Разом \$137.05.

Комітет збірки на Світову Виставу: бл. п. Іван Ваверчак, предс.; Гречанин, Мисак, кас.; П. Шудкий, писар. Колектори: Василь Дригунчик, Анд. Яничевський, Мих. Чумер, Мих. Вігін, І. Воропа. Гроші виставлено до комітету Світової Вистави на руки касієра п. М. Мурашка.

П. Шудкий.

ФІНКСВІД, ПА.

На Рідну Школу.

Гром. Дмитро Грабовський переслав через Об'єднання на Рідну Школу \$7.50, які він зібрав у часі коляди. Зложили по \$1: о. Г. Кульчинський, Д. Грабовський, І. Завада, Н. Ступницький, М. Чайка, М. Корняк; по 50 ц.: Т. Кіляк, Г. Білюк; по 25 ц.: Т. Воробей, пані Романська.

ОМЕН, Н. Я.

На Рідну Школу.

На вістку, що поляки заборонили коляду на Рідну Школу, наша громада, хоч мала, станула в ряди, щоб дати номі старому краєві тримати прапор Рідної Школи високо і не позитити його перед ворогом. Жертви зложили: Запорозька Січ, від 1. Скробач, С. Василь, І. Адамів; по 50 ц.: Д. Мішалець, І. Скробач, О. Іванчик, Д. Базів, М. Луцишин; по 25 ц.: К. Вітрук, Г. П. Разом \$13.12, які виставлено через Об'єднання на призначену ціль.

Г. Підскальний.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУЮ краєва Д. Р. Cornell Sawicki, котрий тому 10 років мал свій офіс на 6. вулиці У. Н. Нью-Йорку, а потім переніс свій офіс до Брукліна. Хто знає його адресу, або він самий, проху пошлати його адресу, бо я маю до нього дуже важку справу.

МИХАЙЛО ПУШКАР

632½ Bryan St., Allentown, Pa.

Д-Р ЮРІЯ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі і хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.

Аналіз крові для подружжого садовця.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

Gramercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.

Жінка-доктор до обслуговування X & флюороскоп.

ВЗОРІ

КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д. М. С. І СТЕМПЛЬОВАНИ РІЧНІ.

UKRAINIAN BAZAAR, 170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ДАРОМ ПРОБА ЛІКУ НА РЕВМАТИЗМ

Маємо знамениту методу на ревматизм, котру ми радо випишемо кожному члену цього часопису, котрий напише по ній. Як ви терпите від болю в суглобах або як ваші члени швидко або запіздно чутливі; як вам приходить терпіти тяжкі болі при зміні погоди — маєте можливість отримати цю просту, дешеву методу, котра вже дала полегшення соткам інших.

Ми радо випишемо вам ПОВНУ пачку на 7 днів на ПРОБУ ДАРОМ, і як ви хочете жвавити далі, то можете це зробити за невеликим коштом. Запрошуємо нас уживати її на 7 днів даром, на наш кошт. Випишіть нам своє ім'я й адресу акційське на адресу: Ross Products Co., Dept. O—19, 2708 W. Farwell Avenue, Chicago, Ill.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шпра і чесна. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.

Phone: Eastex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирейкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРОКЛІНІ, НЬЮ-Йорку І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel. Orchard 4-2566

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6877

По короткій надумі очі в Тарзана заблесли. Він запитав Грегора: „Чи ви пригадуєте собі бодай децю з мапи до Атару, якої домагались від вас схоплювачі? Грегори потакнув: „Дещо пригаду, але мало. Я знаю, що те загадкове місто лежить на схід від Бонги“. „Дуже добре“, відповів урадувано Тарзан. „Чи це щось помагає?“ — знов запитав Грегори.

„Так, навіть дуже. Ми удамося звідси просто до Атару. Остаточна ціль Тома не є Бонга. Він удався парохомом до Бонги на те, щоб звідтам попрямувати до Атару. Це є його остаточна ціль. Колиж ми не їдемо парохомом, а мусимо пробиватись пішки, то пощо нам іти до Бонги? Ми викинемо шмат дороги, прямуючи просто до забороненого міста“.

Скріплене новою надією, все товариство почало пробиватись нетрами до наміченої цілі. Вечором того дня Тарзан стояв на стійці біля вогню, відганяючи диких звірів від сплячого товариства. Він був найменше утомлений з усіх, а крім того хотів бути на самоті, бо мав нещоду річ передумати. Вранці він побудив усіх.

А коли всі покріпились живою, рушили знов у дорогу. Та чим далі вони заходились в нетри, тим обережніший був Тарзан. Він велів усьому товариству держатись разом. „А ви, капітане, і ви, Грегори, тримайте на поготові свої стрільби. Бо ми зближаємося до леволиць лівів. А також у тих околицях бувають люди“, перестерігав він.